

1 Februari 1940

Lector: A.J. Bronkhorst.

"De Christologische concentratie als sleutel tot Barths theologie."

- I. Deze lezing bedoelt niet propaganda te maken en ook niet een historisch overzicht over Barths ontwikkeling (bijv. 1909-1919-1923-1927-1932-1938) te geven. Wel zal worden getracht het centrale gezichtspunt in Barths werkmethode na te gaan.
- II. Onbruikbaar is daarbij het advies van Friedrich Gogarten ("Gericht oder Skepsis"): vertaal Barths uitspraken "terug" van de theologische in de filosofische uitdrukkingwijze en alles wordt glashelder (cf. ook Credo S. 159, K.D. I, 2, S 816 f.).
- III. Barth wijst ons zelf (in "The Christian Century" van 13 en 20 September 1939) naar zijn boek over Anselmus ("Fides quaerens intellectum, 1931) en noemt zijn werkmethode "Christologische concentratie."
- IV. Van Anselmus van Canterbury leerde Barth (l.c.S.4-75) dat
 - a. de noodzakelijkheid der theologie ligt in het wezen van het geloof dat het aanvaarde ook wil begrijpen. Het ontstaan van "bewijzen" en van vreugde vloeien dan weer uit dit begrijpen voort. Niet omgekeerd: bewijs, begrip, geloof.
 - b. de mogelijkheid der theologie bestaat in het credo als begin en als eindpunt. De weg van aanvaard credo naar begrepen credo.
 - c. de voorwaarden der theologie inhouden: explicatie, geen motiveering; de Bijbel als negatief criterium; gebedsverhooring.
 - d. de weg (= methode) der theologie ligt aangeduid i.d. etymologie van intelligere = intus legere. Theologie studeeren is dan ook: Leeren lezen. Het dogmatisch bewijs lost de onbekende x op, als eveneens dogmatische a, b, c, enz. een oogenblik als vaststaande mogen worden aangenomen.
 - e. het doel der theologie, ook tegenover den ongeloovige, slechts "insipienti insipienter quaerenti sapienter respondere" (cf. Theol. Ex. h.14 S.62 f) zijn kan.
- V. Barth trekt deze lijnen door, totdat zij elkaar ontmoeten in de "Christologische concentratie." Deze maakt van de Christologie niet het systematisch (cf. K.D. I, 2 S. 973-990) maar wel het "kentheoretisch middelpunt" der theologie (l.c. S. 135).
- VI. Op deze wijze behandelt Barth de verschillende dogmata. Bijv.:
 - a. de Triniteitsleer: God openbaart Zichzelf door Zichzelf; de Vader openbaart Zich in den Zoon door den H.Geest. Daar we de openb.van de transeunte Triniteit au serieux moeten nemen belijden we de immanente Triniteit.
 - b. de Pneumatologie: de H.Geest is de Geest van Christus. Het derde artikel staat in het Credo t.o. het tweede (cf. Op. Gel. Bel. p. 154). Dus: filioque.
 - c. de locus de Scriptura sacra: 1. de Bijbel is Gods Woord als profetisch-apostolisch getuigenis aangaande Jezus Christus, Gods Woord; 2. inspiratie omvat mede de illuminatie: De Bijbel is Gods Woord wanneer God door hem spreekt. Ubi et quando visum est Deo (cf. K.D. I. 2 S 584).
 - d. de Ecclesiologie is toegepaste Christologie (cf. Credo voordr. 14). Dit geldt ook voor vragen van kerkrecht en kerkpolitiek (zeer duidelijk Theol. Ex.h. 1 S. 13-21).

VII. Verschilpunten met de Reformatoren naar aanleiding van deze werkmethode vinden we (afgezien van stichtingsuur der Kerk en kinderdoopⁱⁿ):

- a. de natuurlijke theologie, die per definitionem Barths principe tegenspreekt. Beroep op den Logos spermatikos?
- b. de eschatologie en de waardeering van het heden (cf. K.D. II 1 S. 712).
- c. de praedestinatie: ook de verwerping moet vanuit Christus gezien worden.
- d. de staatsleer: de ^ademonologische exegese van Rom. 13:1.

VIII. Ook in vragen van ethiek en praxis werkt B. op deze wijze (Decaloog, kerkelijk lied, opvoeding, beeldenvereering enz.). We bespreken alleen zijn aanpak van het vraagstuk der sexuele ethiek.

IX. Naar welke Christologie wijst B. nu steeds terug? Eenige vragen hier betreffen den Logos spermatikos; de vraag naar Incarnatietheologie naast en tegenover Openbaringstheologie; de enhypostasie (K.D. I, 2 S. 178-180) en de assumptio carnis (l.c.S. 174 ff); de unio mediata naturarum en de drie communicationes (Heppe S. 327 f); de betekenis van Christus gehoorzaamheid onder de wet; en die van de evangeliënverhalen vóór de lijdensgeschiedenis. De theologische beslissing over Barth valt hier, in de Christologie.

Daarom: Christologische studie.